

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

[Wien], 1765

Stimulantia Excitantia Fixiora Acria.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10178

in paralyfi ex colica, tum podagricis, multum prodesse observatum fit.

PRÆPARATA. *Extractum* vires simplicis non habet omnes, cortici peruviano analogas tamen credit HOFFMANNUS. *Aqua stillatitia* egregia. *Essentia* spiritu vini tartarifato facta, vi simplicis ditissima, confortans, carminativa. *Oleum* essenziale penetrantissimum, actuosissimum.

VINA, ACETA, SPIRITUS, similibus imprægnata.

STIMULANTIA

EXCITANTIA

FIXIORA ACRIA.

ABROTANUM *Offic. Botanicorum* ARTEMISIA L. Classis Compositarum Nudar. *Germ.* Gartheil. *Gallis* Aurone. *Anglis* Southern-wood.

ARTEMISIA *foliis ramosissimis, setaceis, caule erecto, fruticoso.* Odoris fragrantissimi ingrati, saporis acris, amari planta, exsiccationem patitur absque adeo magna virium jactura, licet decoqui non debeat, sed tantum infundi. Recentis infusio frigida iam summe actiosa est.

VIRES MEDICÆ incitantes, stimulantés, calefacientes, in causa frigida utiles; lethargo, tussi, fluo-

fluori albo medentur. Dosis uncia dimidia, libra una aq. vini. Externe contrita recens fugillationibus subvenit; ad balnea uterina etiam recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* abrotani vires habet simplicis, *oleum* coctum nullas.

ABSYNTHIUM *Offic. Botanicorum.* ARTEMISIA L. *Classis Compositarum Nudar. Germ.* Wermuth. *Gallis* Absinthe. *Anglis* Wormwood.

Quamquam plures sint Absynthiorum species, elegere tamen solum officinæ vulgaris, & Pontici herbam: prima definitur *artemisia foliis compositis, multifidis, floribus subglobosis, pendulis, receptaculo papposo.* Amarissima planta est, simul fragrans, aromatica. In usum officinalem vocantur folia, & fummitates. Nota in usu communi *cerevisia absynthiaca, vinum absynthites.*

Altera *foliis compositis, multifidis, subtus tomentos, floribus subrotundis, nutantibus, receptaculo nudo* determinatur; præcedenti fragrantior, & minus amara habetur.

VIRES MEDICÆ in morbis frigidis stimulant, glutinosi incidentes, languidi excitantes, laudantur. Hydropem incipientem sæpe perfectissime planta tollit, adultum iuvat. Cachexiæ senili frigidiæ, & mucosæ diathesi, medetur: ventriculi a mucosi languentis vitia corrigi, & languorem post febres intermittentes pellit, defectui bilis subvenit, etiam acido resistens extemporaneo experimento. Datur forma pulveris ad drach. semis, infusi unc. semis, unam, in
Crantz M. M. T. I. I libra

libra una aquæ, vini. Succus coctione purgatus, intense amarus, ingratus.

Externe absynthium aquæ marinæ incoctum, remedium ad gangrænam euphoriston plurimis experimentis BARTHOLINUS habet.

PRÆPARATA. *Conserva* vulgaris, & pontici, vires plantæ totas habet. Dosis drach. una. *Extractum* de fragrantia plurimum amittit, dum totum amarorem habet. Dosis gran. X. XX. forma boli, electuarii: aut cum liquoris terræ foliatæ tartari, cum vino paratæ, sufficienti quantitate, vel alio, tincturæ forma, ad gutt. triginta, quadraginta. *Syrupus* amaritiam plantæ habet. *Aqua stillatitia* fragrans, parum amara est. *Essentia* tam simplex, quam composita, valida deprehenditur, dosis guttæ viginti, triginta. Simplicem contra calculum specificam LINNAEUS habet, fumendo cochlear unum omni mane per sex septimanas, dein singula septimana per dimidium annum cochlear, vitando vina, potus, cibos acidos.

Spiritus absynthii validus etiam, essentia simplici debiliior tamen, dosi paulo maiori dari posset. *Oleum* essenziale non omnes officinæ habent, viride, amarum est, cuius drachina una soluta in spiritus vini rectificatissimi & liquoris mineralis ana uncia semis, aut una, mixturam constituit concentratam in vomitu & componendis spasmodicis harum partium contractionibus, perutilem dosi guttarum decem viginti & ultra. *Oleum coctum* parum de planta possidet. *Sal* absynthii nomen, non vires plantæ habet: pro diversa præparatione alcalinus, vel medius est.

ACORUS *Off. Botanicorum.* Classis Palmarum,
Germ. Calmus. *Gallis* Acorus. *Anglis* Acorus.

ACORUS *verus*, seu Calamus aromaticus officinarum radicem nobis suppeditat, quæ absque iactura virium exsiccare possit, siccam, etiam conditam gratiorem, sed magis effœtam.

VIRES acres, admodum calefacientes, in morbis frigidis, mucosis, insignes; ita in prostrato appetitu, mala digestionem &c. ex hac causa glutinoso spontaneo, in taleolas secta radix aliquoties de die deglutita sæpe auxilio fuit; convenit etiam hydropi, catarrho fenili, in hoc quam alio corpore magis pertinaci, tum aliis mucosis pectoris morbis melle remixta. Iuvat etiam paralyticos; & infinitos lotii suppressione laborantes, decocto ex vino tenui facto, se restituisse testatur FALLOPIUS. Acre, stimulantissimum medicamentum, aromatis fixioris, inflammantis fere, in febribus exanthematicis, malignis, laudat LINNÆUS. Heu quale medicamentum! Datur in taleolas secta recens, siccata in pulvere a granis quinque ad decem, duodecim, in infuso ad unc. dimidiam; decoqui non debet.

PRÆPARATA. *Radix condita* pro delicatulis: *Extractum* egregiarum adhuc virium ad scrupulum semis datur.

AGALLOCHUM, seu ALOES lignum *Off. Botan.* Classis ignoratur. *Germ.* Aloes-Holtz. *Gallis* Bois d'aloë. *Anglis* Wood of aloes.

Inter thymiamata in templis deorum & palatiis in regum adhuc hodie in oriente comburitur pretioso suffitu. *Calambac* æstimatissimus eiusdem ligni nodus,
 1 2 quod

quod maxime resinofus, in Europa raro vifitur: resinam fudans in cymeliis Regiæ Societatis Londinenfis fervatur.

VIRES MEDICÆ anthelminticæ, roborantes, **BONTIO** confirmantur: in cholera, paralyfi, podagra alii laudant. Dofis in pulvere fcrupuli unius: in infuso aquofo, vel vinofo unc. dimidiæ. Hodie non multum in ufu eft. Venenati quid fubefle L. teftatur; fed **FR. HOFFMANNUS** resinam fpiritu vini rectificatiflimo extractam dandam, effentiam resinofam cum tinctura martis permixtam ad debilitatem vifcerum in hypochondriacis magno pretio haberi: *Differtatione de Balf.* tum defillatione elici oleum æthereum frigore infar camphoræ concretum, quod in fpiritu vini rectificatiflimo folutum, effentiam magnarum virium in roborando cerebro, nervorumque debilitate emendanda, probabat. **IDEM** *ibid.* ad alvi fluxus fpecificum nonnulli deprædicant.

AMOMUM *Off. Botanicorum* **MYRTUS**.
Classis Calyciflorarum. *Germ.* Amomlein. *Gall.* Amome. *Anglis* All-spice. Iamaica Pepper.

MYRTUS *foliis alternis*. Celebratiflimum antiquitati amomum hodie in integrum ignoratur. Baccæ quæ hoc nomine in officinis vocitantur, ex Iamaica ad nos deferuntur, rotundæ, fcabræ, fufco nigricantes, umbilicatæ. Odoris, & faporis caryophyllæi, non tamen adeo acris, quali ex plurimis aromatibus mixti. Condimentorum numero in Anglia adfcriptæ funt.

VIRES MEDICÆ odoratæ, calefacientes, ftomachicæ.

ANE-

ANETHUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Dyll. *Gallis* Anet. *Anglis* Dill.

ANETHUM *fructu compresso*; dum recens est, odorem habet fragrantissimum, qui in exsiccata perit, hinc recens tantum adhibetur; & dum haberi non potest, eius semen, flores, aut præparata in usum vocantur. Flores inter IV. carminantes recipiuntur.

VIRES huic plantæ aromaticæ, stimulantæ, carminativæ specificæ, laudantur in singultu, torminibus, flatibus, a causa frigida exortis; valet itidem ad mucosos pulmonis infarctus, uncix dimidiæ, etiam unius pondere, in infuso melle edulcorato. Genituram restinguere iam DIOSCORIDES prodidit; in *Ephem.* N. C. confirmatio habetur. Externe contusum ad tumores frigidos valet, coctum etiam in enemate carminativo.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* efficax: *oleum* destillatum validum: *coctum* inutile.

ANGELICA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Engelwurtz. *Gallis* Angelique. *Anglis* Angellica.

ANGELICÆ *foliorum impari lobato*; neglectis foliis radix, & semina tantum officinalia sunt, tum etiam radice usus præ semine, longe maior est. Mirum saporem aromaticum, amarum, acrem, radix habet, penetrabilissimum quidem, non tamen inflammantem: datur in pulvere ad grana quindecim, viginti, in infuso ad unc. semis in lib. aquæ. Semina iisdem dosibus, & formis.

VIRES MEDICÆ alexipharmacæ, dum susceptum venenum, miasma, nondum infedit, sed quasi adhuc vagum in humorum massa errat, certæ sunt, in infuso addito aceto; tum ubi sub finem acutorum exstimulanda natura est, ut per corporis peripheriam coacta expellat, valet; est adhuc pectoralis, carminativa, emmenagoga frigidis. Angelicam Canadensem purpuream indomabile esse venenum, quod præstantissima antidota eludat, autopta est KALM.

PRÆPARATA. *Extractum* non ignobile: *Aqua stillatitia*: egregia. *Spiritus* non ubique habetur.

ANISUM *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Anis. *Gallis* Anis. *Anglis* Anise.

ANISUM *foliis radicalibus simplicibus*, nihil nisi semen officinis largitur; olim etiam inter condimenta relatam, ut hodie pani aspersum: inter IV. semina calida maiora refertur.

VIRES in vitiis primarum viarum, tum pulmonum frigidis, egregiæ: inde stomachicum, carminativum, anticolicum, bechicum. Etiam comitiales infantes iuvat, PLINIUS, quos scrupulus unus grosso modo pulverisatus primo pultis cochleari commixtus purgat, HEURNIUS. Forma pulveris a scrupulo ad drachmam: infusi ab uncia semis ad integram datur.

PRÆPARATA. *Confectio* anisi simplex, semen est saccharo incrustatum laudandum delicatulis. *Confectio* anisi laxativa, acidulas sumentibus præscripta. Utraque non in omnibus officinis habetur: *Species* dianisi laudandæ in primarum viarum cruditatibus, compositæ aliis calidioribus sunt. *Aqua stillatitia* virtutis plan-

plantæ. *Spiritus* anisi saccharo, syrupo temperatus, cochlearis mensura carminativus, stomachicus; linguæ tremorem spiritu anisi, & serpilli curatum vidit DECKER. *Oleum* stillatitium butyraceum, album, penetrabilissimum, nutricis lac odore anisi infecit, etiam enchymosibus illitum utile. *Oleum pressum* viride feminis vires habet, sed destillato inferius est.

COMPOSITA. *Balsamus* sulphuris anisatus egregie pectoralis; alia scire vix opus.

ANISUM STELLATUM *Off. Germ.* Indianischer Anis. *Gallis* Badiane.

Botanici nec de nomine, nec de classe conveniunt, quæ ab uno vocatur *Zingi*, nescio, quo iure ab alio dicatur *Badanifera*, nonne a tertio *Ciegerdeckia* maiori adhuc iure vocari posset. Fructus fraxinellæ similis, stellatus, saporis medii est, inter anisum, & fœniculum, longe gratioris, suavioris tamen.

USUS MEDICUS in iisdem casibus ac Europæum, in infusis theiformibus frequens. Masticatorum fœtorem oris emendat.

ARTEMISIA *Offic. Botanicorum.* Classis Compositarum Nudar. *Germ.* Beyfus. *Gallis* Armoise. *Anglis* Mugwort.

ARTEMISIA *foliis planis, semipinnatis, pinnis rariter dentatis, floribus erectis, dense spicatis* HALLER. *Officinis* herbam suam offert, summitates, flores, radices: absynthio minus amara est.

VIRES MEDICÆ ab omni tempore uterinæ recognitæ, hinc ad mala virginum, mulierum, puerarum, ex retentis menstribus, vel lochiis laudant, potu, fotu, infessu: partes podagricas herba fotas dolore absolvi, & sclopetorum ictus, vulnera, hac percurari multi asserunt: accensæ suffitus ab œdimate liberat; dosis absynthii.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia, syrupus*, egregii usus. *Moxa* celebre illud in Asia remedium cauterifans, stupa artemisiæ albæ est, concipiendo igni aptissima, qua accensa ignis moderate gliscit, scintilla minus conspicua, ardore temperato, progressu lento, donec in favillam tota depasta sit. Medicis Europæis vix in usu, aliis heroicum, vide *KÆMPFERUM*. A podagra non absolvit. *L. B. VAN SWIETEN*.

AURANTIORUM recentes cortices. Oleum p. 37. 38.

CITRIORUM recentes cortices. Oleum p. 40.

CALAMINTHA *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Berg-Münze. *Gallis* Calament. *Anglis* Calamint.

CALAMINTHA vulgaris, seu officinarum, botanicis *Calamintha floribus ex alis superioribus pediculo communi confertis*, definitur. Grate aromatica hæc; alia *Calaminthæ* species etiam usitata officinis, quæ *Calamintha foliis ovatis, obtusis, caule procumbente*, audit *HALL. & BLACHW.* Tab. 176. delineata, validior, ingrator est.

VIRES MEDICÆ in causis frigidis cephalicæ, pectorales, nervinæ, uterinæ, calefacientes, in ulceribus

bis internis balsamicæ, detergentes, externos tumores fotu discutientes. Vasis clausis infunditur ad Manip. unum.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia calaminthæ vulgaris, aqua stillatitia calaminthæ montanæ*, utraque egregia est, licet saporis non adeo grâti. *Species diacalaminthes GALENI* non habemus.

CARDAMOMUM *Offic. Botanicorum*. Classis

Naturalis ignota. *Germ. Cardamomlein, Gal-
lis Cardamome. Anglis Cardamom.*

Tres cardamomi species nobis exhibent officinæ; est enim cardamomum simpliciter, & per excellentiam, & hoc minus est: est cardamomum medium: tum maius, quod est sub nomine *granorum paradysi*, præscribitur, & priori sæpe substituitur.

Cardamomum minus, cur dixerit LINNEUS amomum, dum amomi veterum, quam cardamomi notio, haud certior, non perspicitur fatis; semen est angulosum, rufum, odoratum, acre, aromaticum. *Mediæ* semen oblongum, pressum, angulosum, canaliculo divisum, ex albo rufescens. *Maioris* semen nitidum, angulosum, pipere minus, spadiceum, gustu acre, fervidum, ut piper, & zingiber esse solent. Semina hæc omnia filiquis variis inclusa esse solent.

VIRES MEDICÆ cardamomi minoris in cruditatibus primarum viarum, anorexia, dyspepsia, cardialgia, & colica flatulenta a frigidis causis, efficaces, incidentes sunt, in pulvere, trageis, vel aliis formis. Pulveris dosis a scrup. semis ad integrum. Cardamomum maius odoratissimum, ubi excitandum, & spiri-

tuum adaugendus motus, magis conveniens, eadem, etiam maiori præscribi dosi potest, ut in soporosis, lethargicis.

PRÆPARATA. Hinc inde in officinis habetur, ex cardamomo *medio*, in Indiis paratum *oleum*, *CAIAPUT* vocant, magnum nervinum, & anodinum, in linguæ paralyfi, catalepsi, chorea Sti Viti, gravioribus aliis motibus convulsivis, fumnopere laudatum, etiam in cardialgia proficuum *MARTINI*. Dosis gutt. duarum, trium, quatuor, vino, ovo forbili, saccharo, subactarum.

CARVUM *Offic. Botanicorum* **CARUM.** *Clas-*
sis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Feld-Küm-
mel. *Gallis* Carvi. *Anglis* Carraways.

Semina quæ etiam inter IV calida maiora numerantur, sola officinis, etiam culinis, in plurimis regionibus nota planta largitur; omni forma carvum præscribitur; valet in iisdem casibus ac cuminum, de quo infra dicitur.

VIRES MEDICÆ. Os commendare, stomacho utile esse carvum, & concoctionem adiuvere, reliquit *DIOSCORIDES*.

PRÆPARATA. *Oleum* stillatitium nec dulcedinem, nec gratiam olei stillatitii anisi habet, satis acre; in tympanitide auxilio fuisse *HARTMANN*.

CARYOPHYLLUS *Offic. Botanicorum.* *Clas-*
sis Naturalis Fructiflorar. *Germ.* Nägelein. *Gal-*
lis Clous de Gerofles. *Anglis* Cloves.

Flos est clavatus, fumigatione niger, insolatione exsiccatus, oleosum fervidissimum aroma habens, ex
Insu-

Insula Ternata ad nos deVectus, culinis, & officinis notus.

VIRES MEDICÆ fervidissimæ, pertinaces, oleo irretitæ, ubi stimulo valido acri opus, proficue, ut in paralyfi linguæ, ubi integri mandendi, in paralyfi aliarum partium, laxitate ventriculi, intestinorum, horum cruditate, exolutione, distensione, flatibus &c. ubi raro forma pulveris, sed semper vini medicati dantur. Pulveris dosis scrup. semis, infusi drach. tres in lib. vini I.

Externe pulverati facculis stomachicis, pani tosto in imbecillitate fœtus, in singultu a causa frigida, adduntur.

PRÆPARATA. *Oleum stillatitium caryophyllorum* ignitum penitus & causticum, gossipio instillatum, denti cavo inditum, si nervum contingit, certo destruit, & a dolore dentium liberat; cariem ossium, sphæcelum, instar ignis actualis inhibet; interne raro adhibetur.

Scire convenit novum aromatis genus quod Culiawan appellant & ex insulis Moluccensibus in Belgium advehunt destillari; destillatumque eius essentiali oleum in Hollandia pro oleo essentiali Caryophyllorum divendi.

CASSIA LIGNEA *Offic. Botanicis* LAURUS. *Classis Pauci-stam. Germ.* Cassien-Holtz, Mutter-Zimmet. *Gallis* Cassia lignea. *Anglis* Cassia lignea.

LAURI *foliis lanceolatis, trinerviis, nervis supra basin unitis*, cortex, est cinnamomo satis similis, colore,

lore, odore, & sapore: gustus tamen distinguit debilius aroma, & glutinosum, quod cinnamomo non inest.

VIRES MEDICÆ cinnamomo debiliores, tamen adhuc in diarrhœis ob glutinosam, & roborantem, utiles.

PRÆPARATA. *Essentia* cassiæ lignæ cum spiritu vini tartarifato facta, laudabilis.

CHAMÆPITYS *Offic. Botanicorum* *BUGULA.* *TEUCRIUM* L. *Classis Natur.* *Ringentium.* *Germ.* Schlagkräutlein. *Gallis* Ivette. *Anglis* Ground Pine.

BUGULA *foliis trifidis, floribus sparsis in alis foliorum* HALL. *Teucrium* foliis linearibus trifidis integerrimis L. Resinosa, amara plantula, plurimum aromatis habet. Herba præseribitur.

VIRES MEDICÆ in rheumatismo, arthritide, malo ischiadico, incipiente podagra, nervorum morbis longo usu laudabiles. Laudant etiam in arthritide & doloribus rheumaticis *PARISIENSES.*

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* egregiæ virtutis: *extractum* multum adhuc medicatum, quia resinofum.

CINNAMOMUM *Offic. Botanicorum* *LAURUS.* *Classis Pauci-flam.* *Germ.* Zimmet. *Gallis* Canelle. *Anglis* Cinnamon.

LAURI *foliis ovato-oblongis, trinerviis, basi nervos univentibus,* cortex, est tenuis, in cannulas convolutus,

lutus, coloris ex flavo dilute rubefcentis, odoratus, aromaticus, saporis cum suavitate acuti, evanido aromate adstringentis, & hic optimus probatissimusque: vis in interiori corticis pellicula præcipua.

VIRES MEDICÆ, ubi domandum venit frigus a flaccida vaforum diathesi, humorumque inertia mucosa, & aquosa, stimulantés, roborantes, in exhaustis recreantes, sapidæ; tum & carminativæ, stomachicæ. Forma pulveris drach. semis, electuarii, vini medicati unc. semis, una, cum aliis præscribitur, tum ad gratiam, tum indicationem.

PRÆPARATA, & COMPOSITA varia sunt: *Aqua cinnamomi buglossata* in involuntariis trislitiis utilis. *Aqua cinnamomi cydoniata* inutilis. *Aqua cinnamomi spirituosâ lactea*, optimum analepticum, & cardiacum, non dosi aquarum stillatitiarum, sed spirituum, præscribenda. *Aqua cinnamomi cum vino*, quæ zingiberis stimulum adhuc habet. Cur multa vitra crystallina aquam cinnamomi albescere, etiam flavescere faciunt?

Syrupus satis male unam ebullitionem sustinet, cæterum egregius. *Oleum stillatitium* ex diversis plantæ partibus varium, hoc camphoratum, illud aquæ innatans, aliud fundum petens, postremum nostris officinis frequens, sæpe adulteratum: genuinum ratione virtutis instaurantis; in collapsis gravidarum, parturientium, puerperarum viribus, ubi nulla subest febris, hucusque cognitorum princeps, in ovo sorbili, vino, saccharo, duarum, trium guttarum pondere exhibendum, tum in violento ventriculi spasmo podagra dolentes vexante guttam unam alteram huius olei aut ma-

cis

cis e cochleari vini hispanici cum effectu aliqui præscribunt. Externe in osium carie potentissimum. Sic ad separandas partes osium cariosas, frequenti præscriptione se nihil vidisse, aut legisse convenientius, testatur TULPIUS. Tincturam in hæmorrhagia lochiali cum aqua melissæ datam proficuum invenit van SWIETEN.

CORTEX WINTERANUS *Offic. Botanicorum* LAURUS, Classis Pauci-stam. *Germ.* Magellanischer Zimmet. *Gallis* Cannelle blanche. *Anglis* Wild-Cinnamon.

LAURI *foliis enerviis, obverse ovatis, obtusis, cortex, canella alba officinarum, est etiam in oblongos convoluta tubulos, exalbidos, cinnamomo crassiores, saporis ex plurimis aromatibus mixti, acris, pungentis simul.*

VIRES MEDICÆ præcedentibus calidiores, stomachicæ, carminativæ, incidentes, in mucositate primarum viarum, in catarrhosis, & paralyticis affectionibus. Pulveris dosis scrup. semis ad scrupulum unum, vini medicati unc. semis.

CASCARILLA *Offic. Botanicorum* CROTON. Classis Naturalis Incompletar. *Germ.* Schackarille. *Anglis* Cascarilla.

CROTON *foliis lanceolatis acutis integerrimis petiolatis, subtus tomentosus, caule arboreo.* Ricinoides æleagni folio, seu Hathera CATESBEO, qui etiam eius iconem cum descriptione dedit, dicitur. Plantam omnibus Bahamæ insulis, maxime illa Eleutheria, aliis Eleutheria dicta crescentem, multi cum Clu-

Clutia Eluteria confundunt. Convolutus hoc nomine in officinis cortex externa facie albidus, inodorus, insipidusque, interna fuscoferrugineus, grati odoris, saporis amariusculi, aromatici. Eius rasura primo herbae nicotianae commixta, fumo per fistulam tabacariam attracta, multo sese recommendabat sapore, dein etiam cortici peruviano substituta eius vis fuit, in plurimis casibus laudata.

USUS MEDICUS Cascarillae in dysenteria epidemica probatus *Acad. des Sciences* 1719. Calefaciens, roborans, stomachica vis in morbis frigidis, ventriculi, intestinorum, pectoris, uteri, hodie in Germania nota est. Iungitur cortici peruviano in intermittentium curationem. Datur a granis quindecim ad triginta in pulvere, unciae semis dosi infusione aquosa, aut vinosa.

PRÆPARATA. *Extractum* simplici non comparandum. *Essentia* spiritu vini tartarifato facta laudabilis.

CORIANDRUM *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Coriander. *Gallis* Coriandre. *Anglis* Coriander.

CORIANDRUM *fructibus globosis*, solum semen officinis concedit. Recens graveolens, ingratum, cum floribus sambuci conciliat tamen vino fragrantiam moschatam. De eius virulentia experimenta defunt, quidquid commentatores in MESUEN Monachi opponant.

VIRES MEDICÆ stomachicæ, carminativæ.

CU-

CUMINUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Kümmel. *Gallis* Cumin. *Anglis* Cummin.

Sola officinalia semina, sunt inter IV calida maiora recensita: odorem habent gravem, vehementem, saporem aromaticum, subamarum, acrem, ingratum tamen; ob digestionis vitia & flatum, edulia hinc inde facta sunt. Omni forma dari possunt.

VIRES MEDICÆ carminativæ præstantes, in causa frigida certæ; tum in glutinosis primarum viarum morbis, in colica flatulenta, tympanitide auxilio est; conducit etiam anhelatoribus, orthopnoicis; externus frequentissimus forma fumi, cataplasmatum, fomenti, pulveris sicci, discutiens in tumoribus aquosis scroti, aliarumque partium, usus.

PRÆPARATA. *Oleum* stillatitium, carminans. Dosis aliorum stillatitiorum.

COMPOSITA. *Ceratum* de cumino, adultum parum efficax.

CYPERUS LONGUS } Off. Botanicorum.
ROTUNDUS }

Classis Naturalis Graminum. *Germ.* Cyperwurtz. *Gallis* Souchet. *Anglis* Cyperus.

CYPERUS longus culmo triquetro, folioso, panicula foliosa, supradecomposita, pedunculis nudis, spiculis alternis gaudet, dum rotundus culmo triquetro, subnudo, umbella decomposita, spiculis alternis, linearibus instruitur; utriusque plantæ fragrans aromatica radix in usu est, quæ datur in substantia, in taleolas

las dissecta, in pulvere ad drach. semis, infuso ad unc. semis, integram.

USUS MEDICUS hodie vix multus. Plurimi ad ulcera interna uteri, vesicæ, oris, ex HIPPOCRATE, HOFFMANNO, SIM. PAULI, laudant. Prodest etiam, paralyticis, & stinulo aromatico egentibus.

DICTAMNUS ALBUS *Offic. Botanicorum.*

FRAXINELLA. Classis Pauci-stam: *Germ.*

Weisser Dictam. *Gallis* Fraxinelle. *Anglis*

White-Dittany.

Ex hac in officinis solius radicis cortex, licet vires capsulæ feminales longe maiores, quam radix promittant: hæ fragrantissimæ balsamo nativo terebinthinaeo turgidæ, etiam manus odore non ingrato afficiunt, quod & de caule notum; siquidem æstivis diebus candela plantæ supposita, flammam capit, quæ totam plantam lambat; odor graveolens a vermiculis per microscopium in floribus observatis GEIER: quo experimento! ablati floribus odor in cortice caulis idem, etiam antequam flos erumpat. Radix recens odorem virosam habet, saporem amarissimum.

VIRES MEDICÆ cardiacæ, antipestilentialia, antihystericæ, anthelminticæ, a multis enixe commendantur.

DICTAMNUS CRETICUS *Offic. Bota-*

nicorum ORIGANUM. Classis Naturalis

Ringentium. *Germ.* Cretischer Dictam. *Gal-*

lis Dictame de Crete. *Anglis* Dittany of

Candy.

ORIGANUM *foliis tomentosis, spicis nutantibus,* definitur botanicis. In usum officinalem sola vocantur folia, iam antiquitati celebria.

Cranz M. M. T. I.

K

VI.

VIRE MEDICÆ stimulantē, fragrantē, balsamicæ, mucosæ, lethargicis, etiā ulceratis utiles; In partu difficili non satis rationales, in sola debilitate parturientis, dato positu infantis naturali, proficua. Forma pulveris a scrup. drach. semis ad scrupulos duos, in vino medicato manip. I.

ENULA *Off. Botanicorum* INULA. Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Alantwurtz. *Gallis* Launée. *Anglis* Elecampane.

INULÆ *foliis ovatis, subtus tomentosis, calycum squamis ovatis, radix, acris, aromatica, alexiteria, sudorifera, pellens, eximia vi, incidendi glutinosa, & stimulandi solida, in asthma, fluore albo, morbis ventriculi, cutis, utili gaudet; dicitur etiā valere ad tremorem a mercurialibus relictum, & a calculo præservare infusum aquosum per XIII. dies potum, Commerc. litt. Norimberg. & prunis iniectum pulverem pulices & muscas abigere. In decocto unc. semis, in pulvere scrupulus, drachma una.*

PRÆPARATA. *Extractum* egregium. *Syrupus* itidem bonus.

GALANGA MAIOR } *Offic.* Classis Natur.
MINOR }
ignoratur. *Germ.* Galgan. *Gallis* Galanga. *Anglis* Galangal.

Radices tuberosæ, nodosæ sunt: est vero galangæ maioris radix ignavior, & colore dilutior, minoris fortior, coloratior, odoratior, iam monente MATHIOLO. Iavanensibus in ciborum condimentis instar zingiberis, quo valentior, adhibita, recens etiā acetariis advocata.

VIRE

VIRES MEDICÆ admodum fervidæ, acres, in cruditate ventriculi, morbis pituitosis utiles. An vero sint in singultu, vertigine, specificæ, ut L. prodit? multum dubitari debet; in colica lochiali, in qua idem author laudat, periculosæ sunt. Calidi aromatis recentis dosis, in substantia scrupuli semis, gran. quindecim, in infuso aquoso vel vinoso drach. trium, uncia semis.

COMPOSITA. *Species diagalangæ ad morbos ab inertia mucosa ortos valent.*

GENTIANA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Pauci-stam. *Germ.* Enzian. *Gallis* Gentiane. *Anglis* Gentian.

GENTIANÆ *corollis rotatis, verticillatis,* amarissima radix, bili succedanea, in febribus intermittentibus, horum languore, bilis defectu, inertia, egregiæ efficaciz. Unicum, & præstantissimum est podagræ remedium, HALLERUS, calculi, LINNÆUS. Est etiam stomachicum, & anthelminticum. Externe decoctum cum melle ulcera, & fistulas depurat, radix cava fistulas ampliat. Forma pulveris, decocti, rarior: in hoc scrupulus unus, in illo drachmæ tres. Extracti in catapotia redacti frequentior, gran. duodecim, dosim dein augendo.

HYPERICON *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Multi-stam. *Germ.* S. Iohannes-Kraut. *Gallis* Mill-Pertuis. *Anglis* St. Iohn's-wort.

HYPERICON *foliis punctatis, obtusis:* vim vulnerariam, & anthelminticam specificam habet, LINNÆUS. In dispositione phthifica utiles flores HOFFMANN. *de præstantia Remed. Domesticorum.*

K 2

HYS.

HYSSOPUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Ifop. *Gallis* Hislope. *Anglis* Hyssop.

HYSSOPUS *spicis secundis Botan.* herbam nobis largitur, saporis acris, amari, aromatici, stimulantis, odoris simili.

VIRES aromaticæ stimulantæ, incidentes, in pituitosis pulmonum morbis multum probatæ sunt: in tussi, catarrhis, asthmae utiles: ad libram unam aquæ, unc. semis, unam damus. Externe ad partes contusas sagillatas recentis hyssopi coma, etiam planta cum vino, aceto, contusa valet, tumoribus aquosis faucium coluta medetur.

PRÆPARATA. *Conserva* ex summitatibus floridis egregia. *Syrupus* compositus, est laudandus tamen. *Aqua* stillatiã virtutis plantæ.

IMPERATORIA *Off. Botanicorum.* SELINUM. Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Meister - Wurtz. *Gallis* Imperatoire. *Anglis* Mastor - Wort.

SELINUM *foliis tripartito-divisis, & sub-divisis.* Radix sola officinalis, licet non ignobiles in reliquis plantæ partibus vires sint; discissa folliculos balsamo odorato igneo plenos exhibet; exsiccationem fert, sed brevi cariota fit. Recens ob acrimoniam etiam purgat.

VIRES calidissimæ, diuretici, sudoriferæ, etiam alexipharmacæ, in morbis frigidis ex mucosa humorum diathesi, ut leucophlegmatia, suppressis menstruis, hydrope incipiente, multum incidentes, etiam in paralyti stimulantæ. Sumitur in taleolas dissecta in morbis

bis ventriculi, in pulvere ad scrupulum unum: ad unciam semis in infuso vinoso, aut aquoso. Externe ad tumores colli strumosos, contusa folia, cum sale & aceto trita, laudantur. Radix in paralyfi linguæ ore volvitur, est enim apophlegmatifans.

IUNIPERUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Wachholderstaude. *Gallis* Genevre. *Anglis* The Juniper-tree.

IUNIPERUS *foliis sessilibus, patentibus;* inter tristes arbores recentita PLINIO, dat diversas officinis partes; baccas, quæ balsamorum nativorum terebinthinaceum quasi saporem habent; lignum, quod sapore balsamico debili, præditum, accensum odoratum est; sandaracam, seu gummi Juniperi, quæ lacryma resinosa, odoris balsamici, non ingrati, deprehenditur.

VIRES diureticæ, discutientes flatus, attenuantes mucosa, in morbis ventriculi, pectoris, absque magno calore eximæ; ad hydropem per vias urinarias curandum arcanum medicamentum habuit HELMONTIUS, ex juniperi baccis, aqua stillatitia juniperi, addito roob juniperi, confectum, cochleatim exhibitum. Septentrionales populi universalis remedii loco utuntur infuso, etiam in nephritide pituitosa, sabulosa, utili, non semper tamen in calculo, licet ab hoc præservet; nam etiam urinam cruentavit, & huius frequentior, & maior usus lethalem diabete[m] induxit. *Acad. N. C. Vol. X.*

BACCÆ vel per se manducantur: cum aliis in pulverem rediguntur: dosis drach. semis: uncia semis, integræ pondere contusæ, infunduntur lib. I. aquæ. *Lignum* accensum gravem, halitibus infectum æra, lu-

strat: infusum uncizæ pondere in aqua calente in scabie, lue venerea, ligno quaiaci, fassafra, exoticis, non cedit: decoctum non infimæ ad expugnandum scorbutum utilitatis HOFFMANN *de Balsamis.*

PRÆPARATA, *Aqua stillatitia actiuosa. Spiritus* ex baccis validus. *Oleum* destillatum duplex, ex baccis, & ligno; utrumque forte, externe magis, quam interne exhibitum: licet forma elæosacchari, guttarum duarum, trium numero, dari possit in liquido. *Roob*, quod etiam Germanorum theriaca dicitur, ob usum diaphoreticum, oleo destillato præfertur in renum morbis HOFFMANNO, a drach. duabus ad unc. semis, vel per se exhibetur, vel in theato Iuniperi. *Sal* diureticus in vino iuniperino ad drach. duas, tres solvi potest pro hydropico.

LAVENDULA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Lawendel. *Gallis* Lavande, *Anglis* Lavender.

LAVENDULA *foliis lanceolatis integris, spicis nudis.* Botanicis definitur planta: etiam ab aliis in latifoliam, & angustifoliam distincta, non adeo utiliter, cum promiscue utranque officinæ usurpent. Habemus herbam & eius flores. Penetrabile aroma etiam tineas arcet vestibus conceptum.

VIRES in morbis pituitosis, & languore frigido, cephalicæ, nervinæ, uterinæ eximix: in debilitate senili, languore visus, imminutione auditus, lethargo, artuum tremoribus, paralyfi, præstantes: in aphonia, balbutie, multum laudat RULANDUS infusum. Dosis manip. semis, integer, additis etiam floribus ad pugillos

gillos aliquot. Externe in sacculos nervinos paralytico-
rum, discutientes recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia cum, & sine vi-
no* egregia. *Spiritus* lavendulæ laudabilis. *Oleum* stil-
latitium lavendulæ efficacissimum, in convulsionibus
a vulnere, aut punctura abortis, specificum tam exter-
ne quam interne habetur, BARBETTE.

Oleum stillatitium *Spicæ* etiam habetur ex congenero
planta, genuinum & sincerum in nostris officinis ad-
modum rarum, cum semper adulteratum sit etiam aliis
conflatum, ut demonstravit GEOFFROY iunior *Acad.
des Sciences* 1715: adulterari vero dicit spiritu vini &
Terebinthinæ oleo; & oleum spicæ Terebinthinæ esse
oleum petroleo tinctum contendit ALLEYNE a *New.
English. Dispens.* *Balsamus* lavendulæ inunctionibus
etiam utilis. *Conserva* ex floribus drachmæ unius, vel
duarum mole, vacuo ventriculo assumenda, cum aqua
stillatitia lavendulæ vitii senilibus pulchre opitulatur.

LAURUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
Pauci - stam. *Germ.* Lorberbaum. *Gallis* Lau-
rier. *Anglis* The Bay Tree.

LAURUS *foliis lanceolatis, perennantibus, corol-
lis quadrifidis,* definita, folia & baccas officinis, culi-
nis folia maxime offert. Celebratissima omni antiqui-
tati planta, honoris, & lætitiæ signo fuit, nobis ob
aroma potissimum laudata.

VIRES. Baccarum foliis magis excalefacientes,
& pertinaces, ad roborandas a mucro languentes partes,
utiles, ut inappetentia, mala digestionem, colica, flatu-
bus, morbis pallidis virginum, etiam incipiente hydro-
pe; in colica lochiali raro tutæ; & ad distillanda vene-

na in initio, ubi hæc adhuc vaga nulli parti infedere, proficua. Tumorem manuum, & pedum subitaneum ab assumptis baccis lauri in chlorotica habet MATERNI de Cilano *Acad. N. C. Vol. X.* an geometrico iudicio, ab his esse, evictum? Baccarum, & foliorum forma eadem fere, eaque varia. Commodius tamen forma pulveris folia, quam baccæ dantur, quod hæc pinguior. Dosis ad scrup. semis; in vinis medicatis baccarum contusarum unc. semis, etiam una pro hydropicis.

PRÆPARATA. *Oleum* coctum, tumoribus frigidis inungitur, etiam carminativo scopo clysmatibus additur, ad unciam unam. *Oleum* stillatitium unguentis discutientibus roborantibus, nervinis admiscetur.

COMPOSITA, *Electuarium* de baccis lauri, quo carere possemus. *Emplastrum* de baccis lauri, quod in doloribus colicis, flatulentis, in diarrhœa, quandoque cum levamine abdomini applicatur.

LIMONIORUM recentes cortices, oleum p. 47.

MAIORANA *Offic. Botanicor.* ORIGANUM.
Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Meiran.
Gallis Mariolaine. *Anglis* Sweet Marjoram.

ORIGANUM *foliis ovatis, obtusis, spicis confertis, compactis, pubescentibus,* definitur. Sitne maiorana sampluchus DIOSCORIDIS? nondum finita lis est. Habent officinæ herbam, & præparata.

VIRES in inerti fibra, glutinosis humoribus, & spirituun languore summæ, stimulant, incidentes, moventes, cephalicæ, & nervinæ, pertinaciter fragrantés sunt; hinc in vertigine, aurium tinnitu, lethargo, paralyfi, artuum tremore, apoplexia, dum malâ hæc

hæc senile corpus, aut etiam mediæ ætatis leucophlegmaticum habent, eminent. In morbis catarrholis frigidis, morbis pectoris glutinosi, cum spirituum languore, inertia, duplici ex capite herba valet; tum quod potenter glutinosum dividit, incidit, tum quod vim nervis infundit, spiritus excitat. Dosis in pulvere gran. triginta; in libra una aquæ, vini, infunduntur herbæ drach. tres, quatuor. Externe additur facculis cephalicis, cordialibus, adhibetur balneis antiparalyticis. Pulvis, aqua stillatitia, aut etiam infusum, naribus attracta, errhina sunt.

PRÆPARATA. *Conserva, aqua stillatitia, oleum destillatum, iisdem in casibus actiosa medicamenta sunt. Oleum interne elæosacchari forma datur, externe in unguentis antiparalyticis adhibetur: peculiare hoc habet, quod rectificatum in corpus salinum concresecat, Oleum coctum inutile. Balsamus maioranæ externo usui dicatus est,*

MARUM VERUM *Off. Botanicor. TEUCRIUM. Classis Natur. Ringentium. Germ. Edel-maioran. Gallis Marum. Anglis Syrian Mastich. Thyme.*

TEUCRIUM definitur *foliis lanceolatis, integerrimis, floribus solitariis, laxè spicatis, quod vulgo marum CORTUSI B. Rarum satis, feles hac planta allici, hanc salutare, mordere, quandoque manducare, unde temulentæ furentes sint. Ex officinis herba, odoris fragrantissimi, acutissimi.*

VIRES maioranæ, vehementiores tamen, in iisdem casibus laudatæ, adhuc in hydrope, asthmate specificæ LINNÆO habentur. Pulverem ut insigne errhinum

extollit QUINCY, & ex foliis sal volatile oleosum cephalicum præstantissimum paravit.

MASTICHINA. Marum Mastich. *Offic. Botanicorum* THYMUS. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Mastichkraut. *Anglis.* Mastich.

THYMUS *verticillis lanuginosis, dentibus calycinis setaceis, pilosis*, cognoscitur; non omnibus tamen officinis habetur, quod marum verum huic vulgari præferant.

VIRES aromaticæ fragrantæ, nervinæ egregiæ, sed maiorana, & maro vero mitiores, non ideo tamen spernendæ, specificæ non notæ.

MENTHA *Offic. Botanicorum.* Classis Natur. Ringentium. *Germ.* Müntzbalsam. *Gallis* Mente. *Anglis* Mint.

Plures MENTHAE species hinc inde officinis insunt; omnes facile superat mentha *crispa*, exiguo epitheto ab aliis satis distincta. De mentharum temperamento ex DIOSCORIDE, qui calefaciens, ex PLINIO, qui venerem extinguens, pronunciarunt, inutiliter aliqui disputant; ex fabula PLINIUS dixit.

VIRES calefacientes, stomachicæ, carminativæ, uterinæ in causis frigidis certæ, vomitum, singultum, mirum in modum compescunt, tussi etiam convulsivæ, obveniunt: etiam vulneraria, balsamica mentha est. In pulvere ad drach. semis datur, in infuso ad unciam semis, integram. Externe discutiente, & roboran-

borante scopo in aquosis defluxionibus, antiseptico in contusionibus, chirurgis multum utile quassum recentis plantæ folium,

PRÆPARATA. *Conserua* egregiæ virtutis, *Aquæ stillatitiæ cum vino, sine vino*, etiam per fermentationem paratæ, non ignobiles. *Essentia* menthæ efficax. *Syrupus* utilis; *Oleum* essentielle calidum, multum fragrans, stomacho utile. Totius menthæ medicina in vomitu, singultu, cholera, adiecto laudano commoda, & felix, si inflammatio absit. Est adhuc *balsamus* menthæ.

NUX MOSCHATA, MYRISTICA. *Off.*

Botanicorum. Classis Naturalis ignota. *Germ.* Moschatt-Nus. *Gallis* Muscade. *Anglis* Nutmegs.

NUX MOSCHATA tam culinæ, quam officinæ notissima, ut & medius huius nucis cortex, Macis. Ut ad nos transportentur, præparantur diversimode. Quæ nuce rotundæ sunt, ponderosæ, optimæ; deterrimæ oblongæ, quadratæ, saporis ingrati, odoris vix ullius.

VIRES in recentibus narcoticæ, stupefacientes, plurimis observatæ, certæ; caro homines corripit, & jacere mutos, etiam improvido usu stuporem, & leuem apoplexiam induci BONTIUS, temulentas ab harum usu concidere aves THEVENOTUS, gravidam, recentium esu capite tentatam, & ebriam, LOBELIUS, habent. Puella plusculum macis ad movendos menses assumens, delirio per aliquot horas tentata est, apud FR. HOFFMANNUM. Cæterum in laxis vires stomachicæ, anticolicæ, excalescentes, etiam emmenagoga.

nagogæ, ex oleo copioso pertinaces, in paralyfi stimulant. Dosis & nucis moschatæ, & macis eadem fere a granis quinque ad decem, forma pulveris; in infusi vinosi libra una ad drachmas duas recipi, & ultra potest.

PRÆPARATA. Nux recens in Indiis *condita* per se exhibenda, scrup. drach. semis pondere, etiam aliis formis immiscenda maiori. *Oleum destillatum* nucis moschatæ, odoratum, pretiosum, carminans stomachicum, sed multum calidum, externe etiam balsamis, unguentis nervinis adhibitum. *Oleum* nucistæ *pressum* per se vix multum odorem, spiritu tamen rectore olei essentialis aliquatenus inficitur instar butyri consistens, non facile rancescens, balsamorum basis, morbis externis frigidis articulorum persanandis, litu utile, etiam interne in vomitionibus, diarrhœis, aliis additum, vel forma elæosacchari usurpatum. *Essentia* macis egregia. *Oleum destillatum* macis eiusdem ac nucis usus.

PIMPINELLA ALBA, Offic. Botanicorum.
Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Bibernel. *Gallis* Pimprenelle blanche. *Anglis* White Saxifrage.

PIMPINELLA *foliis subrotundis*; calida, acris, in Germania a STAHLII affeclis multum laudata in morbis pituitosis, ventriculi, pulmonis, febribus intermittentibus. Dosis pulv. a granis sex, ad octo. Etiam masticata sialagoga est. *Essentiam* stimulantem ad mercurium e corpore eliminandum laudat SCHULZ. *Dispensat. Brandenburgico.*

PULE-

PULEGIUM *Offic. Botanicorum*, nonnul-
lorum *Mentha*. *Classis Naturalis Ringentium*.
Germ. Herzpoley. *Gallis* Pouliot. *Anglis*
Penny - royal.

PULEGIUM *foliis subrotundis; verticillis nu-
dis*, HALL. ut olim, ita etiam hodie, inter condi-
menta relatum in culinis, herbam suam largitur of-
ficinis.

VIREs acriter stimulantés languidas fibras, po-
tenter incidentes mucosos humores, omnes tribuunt;
etiam ab his causis emmenagogas, pectorales laudant,
in asthma, tussi, utiles, dum infusum cum melle
potatur. Dosis unc. semis infundenda libr. uni aquæ
calidæ, addendo mellis, vel oxymellis squillitici unc.
℥. In hunc usum etiam pulegium cum hyssopo certat.

PRÆPARATA. *Aquâ stillatitia*, egregia. *Extra-
ctum* non adeo laudabile, licet non inefficax. *Oleum*
stillatitium validum.

RUTA *Off. Botanicorum*. *Classis Pauci-flam:*
Germ. Weinraute. *Gallis* Rue. *Anglis* Gar-
den - Rue.

RUTA *foliis decompositis*; est proprie hortensis
latifolia; dum ruta foliis incisis, lobulis linearibus,
acutis, est sylvestris.

Veteribus modo ruta, modo pegantum, modo har-
mala dicta est, magnæ, & adversus fascinum, & ve-
na laudis. Sic mustum rutatum comitis peractis a
CORNELIO CETHEGO datum populo PLINIUS;
HERACLEOTAS esu rutæ a CLEARCHO tyrannò
sibi

sibi cavisse THEOPOMPUS CHIUS; nec ignoratur Regis Ponti antidotum. Odorem penetrabilissimum, ingratum, graveolentem, planta habet, saporem ingratum, cum amaritie, subacidum: sanguinem dilu-
torem fluidiorem facit, SCHWENCKE, & contusa externe applicata rubefacit.

VIREŚ, vago in sanguine subtili miasmate, nec adhuc parti infixio, antipeffilientiales proficuz, in passione hysterica, epilepsia, multæ. Scopo sudorifero emmenagogo, felices. Familiare est infusum vinosum aut aquosum. Dosis manip. semis ad libram unam liquidi. Externe contusa cum sale recens planta, addito vino, aceto, ad contusas, & emortuas partes, tum quod putredinem cohibeat, solida exstimulet, extravasatum sanguinem fluidiorem reddat, non satis laudandum cataplasma constituit. Est etiam rubefaciens sanis partibus applicata, hinc vel sola, vel fermento panis mista, contusa, in convulsionibus, locis subopliteis applicatur. Ruta in vino rhenano infusa addito marino sale utiliter fovet pedes illorum, qui a podagra non revertente alia mala metuunt VAN SWIETEN perhibet.

PRÆPARATA. *Conserva*, laudabile medicamentum drach. semis, unius pondere exhiberi potest. *Aqua stillatitia*, *Essentia rutæ*, pulcherrimarum virium. *Acetum rutaceum* magnam diaphoreticum. *Oleum stillatitium* efficacissimum, *infusum* vix non inutile.

SABINA *Off. Botanicorum* IUNIPERUS.
Classis Naturalis Incompletar. *Germ.* Seven-
baum. *Gallis* Sabine. *Anglis* Savine.

IUNIPERUS *foliis inferne adnatis, oppositionibus concatenatis*; hæc planta botanicis vocatur. Cæ-
terum

terum etiam folio cupressi, & odore gravi, facile cognoscitur, perpetuo virens, fruticosa planta. Magnarum virium sabina, quid singulare habet, & inter aromatica vix ulla alia est, quæ tantam olei essentialis quantitatem largiatur. Ex libra una olei stillatitii unc. tres HOFFMANN. L. B. VAN SWIETEN, uncias duas cum semisse CARTHEUSERUS. Sanguinem etiam fluidiorem, & magis rubicundum reddit, SCHWENCKE.

VIRES MEDICÆ, ex ingenti olei essentialis copia, moventes, uterinæ, emmenagogæ specificæ, omnibus notæ, sed in causis frigidis tantum utiles; Sabina scelestæ conceptus tentant mulieres, vix unquam tuto, plerumque oborto sanguinis profluvio, lethali usu; non minus improbo, partum difficilem, tentas secundinas hac aggreditur, consilio medicus. Periculosa medicina est. In paralyfi, ubi languidæ extimulandæ partes, motus per collapsa, & obstructa vasa minima adaugendus, impactum solvendum, plurimum utilis: Dosis in diversis casibus varia: In infuso, vel etiam decocto pugilli unius, alteriusve pondere ad libram unam liquidi, etiam manip. semis. Externe in suffragia, balnea, adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* efficax. *Oleum stillatitium* interno, & externo usu validum in paralyticis. *Extractum* magnarum adhuc virium, licet multas in operatione perdat.

SALVIA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Salbey. *Gallis* Sauge. *Anglis* Sage.

SALVIA *foliis oblongis, retorridis, calycibus acutis tubo minoribus.* Sacra veteribus habita, multis,
ex

ex fabula forte vituperata est. Sanguini pulcherrimum colorem rutilantem conciliat, SCHWENCKE; decoctum cum vitriolo martis atramentum facit; adhæc camphoram largitur.

VIREs aromaticas nervinas ex penetrabili aromate magnas habet, inde diaphoretica, discutiens, exacuandis sensibus languidis, & confortandæ memoriæ dicata, & quia simul roborantes, tonicas possidet, ideo tremori senili, paralyfi, fluori albo, & in casu frequentis ex laxitate abortus, plurimum utilis, nec in hydrope spernenda. Testatur *Illustr.* L. B. VAN SWIETEN, quod ad sudores nocturnos, post morbos ex solidorum laxitate ortos, salvia spiritu vini infusa, vel alio modo administrata, nihil invenerit efficacius. Dosis, uncia una libræ uni liquidi infunditur. Coctione maior vis roborans, minor aromatica habetur, influxu seroso mammarum etiam post ablactationem permanente & emaciante, salviæ forte infusum omni trihorio ad uncias duas datum, ultimum remedium invenit *Illustr.* VAN SWIETEN. Externe ad roborandas partes laxas, salvia, cum baccis lauri, iuniperi, multum utuntur. Vetula apud FORESTUM curavit cancerum salvia masticata apposita.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia, si cohobata, camphoram Asiaticam redolet, efficax. *Spiritus* egregiarum virium. *Oleum* essentielle parca manu stillatitium, aquæ innatans, virtutis plantæ ditissimum. *Conserve* ex floribus, senibus utilis.

SERPILLUM *Offic. Botanicor.* THYMUS.

Classis Natur. Ringentium. *Germ.* Wilder Thymian. *Gallis* Serpolet. *Anglis* Mother of Time.

THYMUS *verticillis in summis ramis congestis, foliis ovalibus, basi ciliatis, flore minore.* HALL.
Tuum

Tum officinis, tum culinis, sua folia largitur, penetrabilissimum aroma habet, cum congeneribus, viribus corporis viventis indomitum, etiam sanguinem, & carnes inficiens, & suaviores reddens. Mel etiam has plantas sapit ex his confectum.

VIRES calidæ, stimulantés, attenuantes, a frequenti sola stypticitate distinctæ, ut serpilli tonicæ magis, thymi magis odoratæ. Infunditur in libra una liquidi ad unciam semis. Externe etiam in fomentis, balneis nervinis adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* balbutientibus pueris proficua. *Spiritus* multum stimulans, in linguæ paralyfi utilis; *oleum stillatitium*.

THYMUS *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Thymian. *Gallis* Thym. *Anglis* Thyme.

THYMUS *erectus, foliis ovatis, reflexis, floribus verticillato-speciatis* L. tum officinis, tum culinis, suas largitur divitias, fragrantés, aromaticas. Ex hoc certa encheiresi camphora elici potest.

USUS calidæ plantæ, ubi incidendum mucosum, ut in pectoris morbis, egregius, tum nervinus, emmenagogus, similis serpillo.

PRÆPARATA: *Oleum* essentiale thymi, quod tantæ est acrimoniæ, ut non solum omnia olea essentialia Europæa superet, sed etiam Americana æquet.

ZINGIBER *Offic. BOERH.* Classis Naturalis
Palmarum. *Germ.* Imber. *Gallis* Gingem-
bre. *Anglis* Zinger.

ZINGIBER *Scapo nudo; spica ovata.* Iam vete-
ribus cognita, quæ officinales sunt radices, etiam illis,
ut nobis, condiebantur, hac diversitate, ut olim mu-
ria, hodie saccharo ferventur; saporis sunt acerrimi,
fervidi piperini, aromatici, discissæ odoris fragrantissi-
mi. Habemus radicem zingiberis communis, intus
nigricantem, aliam zingiberis albi, albam longe fer-
vidiorem, etiam culinarem.

VIRÈS fervidæ, admodum acres. Conditarum ra-
dicum clementiores, siccarum pertinaciores: in exo-
lutione fibrarum ventriculi, intestinorum, in languo-
re pituitoso & harum, & aliarum partium, in mor-
bis pallidis virginum, fluore albo, lethargo, hydrope,
non spernendæ. Siccata radix rarius in pulvere da-
tur ob nimiam acrimoniam, cum aliis dōsis est gran-
decem, duodecim; vinis medicatis ad unc. semis adji-
citur. Condita ad drach. semis, integram exhibetur.

STIMU-

 S T I M U L A N T I A.

GUMMI-RESINÆ.

Succus vegetabilis concretus, igne vix ardens, aqua solubilis GUMMI: Succus vero vegetabilis concretus, igne continuo flagrans, spiritu vini solubilis RESINA: & quod ex utroque conflatur corpus, siquidem & in utroque menstruo solvatur GUMMI-RESINA vulgo definitur. Quantumcunque vero hæ notiones iam dudum apud multos receptæ sint, ne ideo aut evidentiores, aut veriores ipsa ætas efficit; dum et igne accenditur, & spiritu vini Gummi solvitur: & Resina etiam in aqua soluta visitur.

Primum est in experimento admoti ad flammam Gummi arabici, quod etiam si inflammatum pelluciditatem amittat, cum Resina maiorem non acquirat, & inflammata opaca magis fiat, discrimen in pelluciditate quæsitum valde imbecillum est, sed nonne etiam verum in Ammoniaco Gummi in flammam ardet?

Posteriora sunt in tentamine extractionis partium Aloes, aut Gummi resinosi alterius corporis argumenta; dum enim fumerentur pulveratæ Aloes hepaticæ HERM. uncia duæ, una aquæ altera spiritui vini rectificato immitteretur, deprehensum est unciam Aloes aquæ infusam, digestam, totam pæne solutam fuisse exceptis fœcibus & granis resinæ circiter quadraginta *Pharmacien Moderne experiment 1 de Aloe & 2 Calculo*; unciam vero alteram alcohole maceratam in integrum exceptis fœcibus solutam *experiment. 2. EIUS-*

L 2

DEM,